

SPOROČILO ZA JAVNOST

Sežigalnice niso in nikoli ne bodo del družbe brez odpadkov

Ljubljana, 9. marec 2015 - V članku "Namesto centrov odličnost odnosov", objavljenem v Večeru dne, 7. 3. 2015, dr. Niko Samec trdi, da so sežigalnice del Zero Waste koncepta, ker odpadke izrabijo kot energent. Sežigalnice odpadkov niso in nikoli ne bodo del družbe brez odpadkov, kar je jasno opredelila Mednarodna Zero Waste zveza v definiciji: " ... Zero Waste pomeni oblikovanje in upravljanje izdelkov in procesov tako, da se zmanjša volumen in toksičnost odpadkov, ohranja ter predela vse materiale in se jih ne sežiga ali odlaga ..." Tisto, o čemer govori dr. Samec je nič odpadkov na odlagališča in raba imena Zero Waste v takšnem kontekstu je zgolj "greenwashing", s katerim proizvajalci sežigalnic opravičujejo velike investicije v tovrstno infrastrukturo.

Zero Waste — ki ni filozofija, ampak globalno gibanje in se zgolj v Evropi udejanja v preko 300 lokalnih skupnostih — ne pomeni nič odpadkov na odlagališča. Pomeni integriran sistem ravnanja z njimi, ki maksimalne količine na izvoru zbranih surovin vrača v proizvodnjo ali v naravne cikle. Istočasno pa z ukrepi preprečevanja nastajanja odpadkov in ponovne uporabe prispeva k učinkoviti rabi naravnih virov in energije. Ostanek odpadkov ohranja viden, ga analizira ter išče načine, kako jih bodisi snovno predelati, ali pa proizvajalce motivirati k okolju prijaznejšem preoblikovanju izdelkov. Če ostanek odpadkov preprosto sežgemo, te možnosti izgubimo, pridobimo pa samo delček celotne energije, potrebne za pridobivanje materialov, izdelavo in transport izdelkov do končnega uporabnika. Dr. Samec nas v članku postavlja še pred izbiro, ali bomo energijo pridobili iz fosilnih virov ali pa iz odpadkov - in pozablja, da jo že zdaj pridobivamo na dosti bolj raznovrstne načine. In velik del odpadkov z visoko kalorično vrednostjo (plastika) tako ali tako izhaja prav iz fosilnih virov.

Nenazadnje je EU (in torej tudi Slovenija) sprejela nekaj strateških razvojnih dokumentov, ki Unijo usmerjajo v družbo popolnega recikliranja in krožno gospodarstvo. Med drugim Strategijo učinkovite rabe virov in Sedmi okoljski akcijski program. Zakaj? Zato, ker je siromašna z naravnimi viri in v veliki meri odvisna od njihovega uvoza z območij, ki veljajo za hitro rastoča gospodarstva in te vire potrebujejo zase. To pa evropskemu gospodarstvu ustvarja nepredvidljivo in torej tvegano okolje. Na drugi strani EU ocenjuje, da bi preko preprečevanja odpadkov, okolju prijaznega oblikovanja, ponovne uporabe in podobnih ukrepov, lahko letne emisije toplogrednih plinov znižali za 2 - 4 odstotke ter do leta 2030 ustvarili 180.000 delovnih mest. Po ocenah Evropske komisije bi jih v Sloveniji že popolno izvajanje EU zakonodaje o odpadkih lahko ustvarilo več kot 2.000.

Evropske države, ki so v preteklosti gradile sisteme ravnanja z odpadki na sežiganju, so se zdaj znašle v zagati. Kot na primer Danska in Švedska, ki jih sežgeta preko 50 odstotkov. Ker vedno večje količine preusmerjata v doseganje višjih deležev recikliranja, morata odpadke za sežig uvažati iz drugih evropski držav. Presežki sežigalniških kapacitet se ne dogajajo zgolj na Danskem in Švedskem, pač pa v celotni Evropski Uniji. Na koncu lahko pridemo do tako absurdnih situacij, ko lokalna skupnost dosega visoke deleže ločenega zbiranja in recikliranja, odpadke za sežigalnico ali cementarno pa uvažata

od drugod. Te naprave za svoje nemoteno delovanje namreč potrebujejo konstanten dotok točno določene količine odpadkov vsaj 15 - 20 let, dokler se investicija vanje ne povrne.

O učinkovitosti investicij v sežigalnice govori tudi dejstvo, da še nobena ni bila zgrajena izključno z zasebnim kapitalom. In tako kot za odlaganje, lokalna skupnost (davkoplačevalci) tudi sežigalnici plača za vsako tono sežganih odpadkov. Že njihovo gradnjo pogosto spremljajo razne težave, od visokih stroškov financiranja (bančni stroški, zavarovanje posojil ipd.) do korupcije. Na koncu pa se skupnost s sežigalnico še "zaklene" v tog sistem ravnanja z odpadki, ki ji onemogoča zapiranje snovnih tokov. [Eden takšnih primerov](#) se je v zadnjih nekaj letih odvijal v pokrajini Gipuzkoa (Španija). Prvotni načrt je predvideval gradnjo sežigalnice, katere proračun je skupaj s stroški financiranja znašal 500 milijonov evrov. Če bi projekt končali v predvidenem obsegu, bi lokalne oblasti poleg teh stroškov krile še amortizacijo posojil, kar bi vodilo v polom javnih financ. Pokrajina je načrtovano gradnjo zato prekinila in se odločila za Zero Waste koncept. Sodišče ji je naložilo plačilo zavarovanja posojil za gradnjo, čeprav teh posojil ne bo nikoli izkoristila. A bo kljub vsemu prihranila 250 milijonov evrov, saj bodo stroški plačila zavarovanj skupaj s stroški potrebne infrastrukture znašali le polovico predvidenih stroškov gradnje sežigalnice.

Zero Waste ni koncept, ki bi vrednost surovin v odpadkih preusmerjal v dobiček nekaj posameznikov. Gre za način ohranjanja in maksimalnega izkoriščanja te vrednosti znotraj lokalne skupnosti - za njen razvoj in za nova delovna mesta.

Dodatne informacije:

- Erika Oblak, Ekologi brez meja, vodja programa Zero Waste Slovenija, 031 305 726, erika.oblak@ocistimo.si